

Opis wstępnej wersji produktu
projektu innowacyjnego testującego
Efektywna i skuteczna przedsiębiorczość społeczna

Temat innowacyjny:

Tworzenie i rozwój współpracy oraz mechanizmów funkcjonowania podmiotów działających w obszarze zatrudnienia oraz integracji społecznej;

Tworzenie mechanizmów rozpoznawania trendów i identyfikacja problemów społecznych pomijanych w oficjalnym systemie statystyk i raportowania

Nazwa projektodawcy: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego

Tytuł projektu: Efektywna i skuteczna przedsiębiorczość społeczna

Numer umowy: POKL.07.01.03-24-002/12-00

Spis treści

	Nazwa produktu finalnego _____	2
I.	Elementy składające się na produkt finalny _____	2
II.	Problem, na który odpowiada innowacja _____	15
III.	Użytkownicy, którzy mogą zastosować innowację _____	19
IV.	Działania/ nakłady/ zmiany konieczne do zastosowania/ wdrożenia innowacji _____	21
V.	Dostępność produktu finalnego dla przyszłych użytkowników _____	21
VI.	Zmiany w zakresie strategii upowszechniania _____	21
VII.	Zmiany w zakresie strategii włączania do głównego nurtu polityki _____	22
VIII.	Załączniki _____	22

Nazwa produktu finalnego

Interaktywne, proste w obsłudze narzędzie analityczno-diagnostyczne służące do oceny i benchmarkingu podmiotów ekonomii społecznej w pięciu wymiarach: efektywności ekonomicznej, współpracy międzyinstytucjonalnej, zasobów kompetencyjnych i organizacyjnych oraz użyteczności społecznej.

I. Elementy składające się na produkt finalny

Zgodnie z zapisami wniosku o dofinansowanie, produkt innowacyjny - narzędzie analityczno-diagnostyczne umożliwiające pomiar skuteczności, efektywności, trwałości i społecznej użyteczności PES - jest adresowany do pracowników podmiotów ekonomii społecznej i jednostek samorządu terytorialnego, a głównym celem jego zastosowania jest wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w zakresie rozpoznawania czynników efektywności gospodarczej i społecznej przedsiębiorstw ekonomii społecznej.

Produkt składa się z portalu internetowego¹ integrującego trzy funkcjonalnie powiązane moduły:

- **Kalkulator Kondycji PES**, który jest zasadniczym elementem portalu, i na który składa się arkusz kalkulacyjny wraz z interfejsem użytkownika pozwalający - dzięki stosownym algorytmom - na gromadzenie danych o PES działających w ramach jednostki samorządu terytorialnego. Automatycznie generuje on zestaw wskaźników kondycji PES (uśrednionych, oraz opisujących sytuację pojedynczych PES) oraz tabele i wykresy ilustrujące dynamikę zmian wskaźników w kolejnych latach, a ponadto pozwala na porównywanie kondycji pojedynczych PES i typów PES;
- **Baza podstawowych danych o strukturze i dynamice problemów społecznych** na terenie jednostki samorządu terytorialnego, połączona z systemem wizualizacji - użytkownicy mogą analizować dane o sytuacji społecznej gminy lub powiatu, dzięki tabelom i wykresom;

¹ Portal internetowy dostępny na stronie: <http://pes.bacom.pl/>

- **Część informacyjna o instytucjonalnej strukturze wsparcia PES** na terenie JST; elementem części informacyjnej jest także giełda wymiany informacji o możliwościach współpracy między PES i JST.

Składnikiem produktu finalnego jest ponadto instrukcja użytkownika Kalkulatora Kondycji PES i obsługi portalu internetowego (załącznik nr 1 do opisu wstępnej wersji produktu).

Dobór ww. modułów jako części składowych produktu finalnego wynika z następujących założeń:

- **rozwój sektora ekonomii społecznej i kreowanie podstaw współpracy PES i jednostek samorządu terytorialnego wymaga** nie tylko dobrej woli i spójnych podstaw prawnych (które zostały wzięte pod uwagę w czasie prac nad produktem), ale także **solidnych podstaw informacyjnych**;
- **zróżnicowania sposobu diagnozy** - jakiegokolwiek starania diagnostyczne powinny być wielowymiarowe w takim sensie, że powinny uwzględniać zarówno specyfikę przedsiębiorstw ekonomii społecznej, jak i wewnętrzne zróżnicowanie sektora, oraz charakterystykę poszczególnych typów PES;
- **elastyczność** - jakiegokolwiek produkt pomocny w diagnozowaniu działań lokalnych instytucji powinien brać pod uwagę nie tylko ich zróżnicowanie, ale także specyfikę kontekstu, w jakim funkcjonują - specyfikę lokalnego rynku pracy, dynamikę lokalnych problemów społecznych itp.
- **realizacja zasady empowerment** - w zakresie włączenia przedstawicieli sektora ekonomii społecznej i lokalnej administracji publicznej w tworzenie i konsultowanie produktu (m.in. metodologii konstrukcji wskaźników i możliwości pozyskania danych).

Funkcjonalność portalu internetowego

Podstawowe funkcjonalności portalu z punktu widzenia użytkownika to:

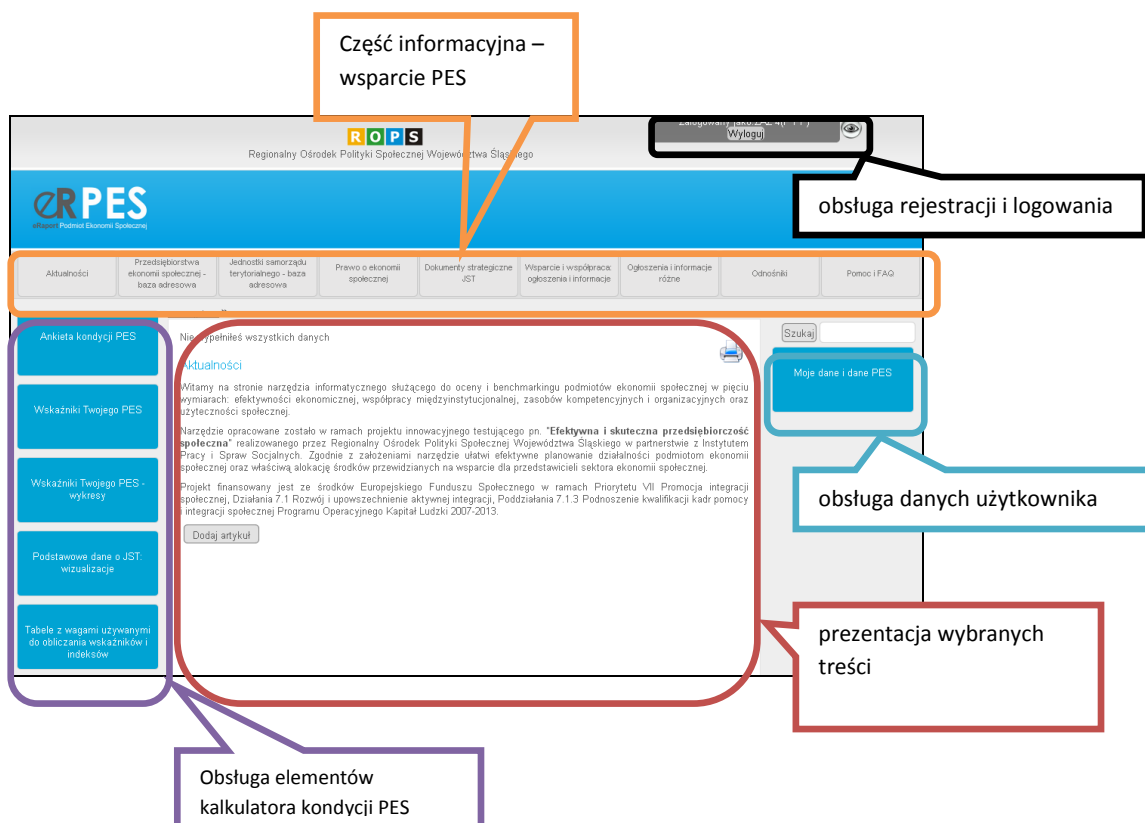
- możliwość systematycznego gromadzenia i przechowywania w bazie danych przydatnych w zarządzaniu informacją o kondycji własnego przedsiębiorstwa ekonomii społecznej; informacje gromadzone są przy pomocy specjalnie zaprojektowanego kwestionariusza w ujęciu dynamicznym - tj. dla kolejnych lat;
- możliwość porównywania sytuacji własnego PES z sytuacją innych przedsiębiorstw -

w ujęciu dynamicznym, tj. dla kolejnych lat. Jest to możliwe, dzięki automatycznemu obliczaniu syntetycznych indeksów: kondycji ekonomicznej, współpracy międzyinstytucjonalnej, zasobów organizacyjnych, kompetencyjnych i użyteczności społecznej. Benchmarking może dotyczyć zarówno wskaźników składających się na indeksy, indeksów, jak i indeksu zbiorczego. Porównanie odbywa się dzięki generowanym automatycznie wykresom i tabelom;

- indywidualizacja analizy przez samodzielne ustalanie ważności poszczególnych zmiennych i wskaźników w obliczaniu indeksów;
- możliwości analizy społecznego i administracyjnego kontekstu, oraz struktury popytu na usługi i produkty przedsiębiorstwa. Analiza jest możliwa, dzięki corocznie aktualizowanym danym o strukturze problemów społecznych na terenie JST i prezentowanym w formie tabel i wykresów;
- wydruk wyników analizy;
- pozyskiwanie informacji o instytucjonalnej strukturze wsparcia ekonomii społecznej (z bazy adresowej jednostek samorządu terytorialnego i PES);
- pozyskiwanie informacji o aktualnych przepisach prawnych dot. ekonomii społecznej;
- pozyskiwanie informacji o strategii i kierunkach działania JST w obszarze istotnym dla przedsiębiorstw ekonomii społecznej;
- pozyskiwanie informacji o możliwościach współpracy i finansowania przedsiębiorstwa (np. o aktualnych zamówieniach publicznych czy przetargach).

Poglądowa struktura portalu

Wszyscy użytkownicy mają dostęp do każdej z części portalu, jednak funkcjonalność jest zróżnicowana w zależności od typów użytkowników i faktu, czy są oni zarejestrowani. Niezarejestrowani użytkownicy (np. zainteresowani mieszkańcy) mogą przeglądać tabele i wykresy ilustrujące kondycję poszczególnych typów PES, nie mają jednak wglądu w dane i informacje o sytuacji poszczególnych przedsiębiorstw. Nie mogą też modyfikować treści zamieszczanych na portalu (np. zamieszczać ogłoszeń). Funkcjonalność portalu w zależności od typów użytkowników przedstawia poniższa tabela.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Efektywna i skuteczna przedsiębiorczość społeczna” jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Uprawnienia użytkowników portalu internetowego

	Zarejestrowani użytkownicy PES	Zalogowani użytkownicy JST i ośrodki wsparcia ekonomii społecznej	Niezarejestrowani użytkownicy
Kalkulator Kondycji PES	<p>Wprowadzają dane konieczne do obliczenia indeksu kondycji PES.</p> <p>Mogą edytować własne dane po wprowadzeniu.</p> <p>Mają dostęp do wizualizacji pokazujących wartości wskaźników ich własnego PES w zestawieniu ze średnią wartością wskaźników.</p> <p>Mogą drukować i kopiować wizualizowane dane.</p>	<p>Mogą modyfikować wartości wag używanych do obliczania wartości wskaźników i indeksów.</p> <p>Mają dostęp do wizualizacji pokazujących wartości wskaźników każdego z PES w zestawieniu ze średnią wartością wskaźników.</p> <p>Mogą drukować i kopiować wizualizowane dane.</p>	<p>Mają dostęp do wizualizacji pokazujących średnią wartość wskaźników.</p>
Dane o strukturze i dynamice problemów społecznych JST	<p>Mają dostęp do wizualizacji pokazujących dane demograficzne, o rynku pracy, pomocy społecznej i współpracy JST z podmiotami ekonomii społecznej.</p> <p>Mają dostęp do tabel informujących o wartości wag używanych do obliczania wartości wskaźników i indeksów.</p> <p>Mogą drukować i kopiować</p>	<p>Wprowadzają dane demograficzne, o rynku pracy, pomocy społecznej i współpracy JST z podmiotami ekonomii społecznej.</p> <p>Mogą edytować dane po wprowadzeniu.</p> <p>Mają dostęp do wizualizacji pokazujących dane demograficzne, o rynku pracy, pomocy społecznej i współpracy JST z podmiotami ekonomii społecznej.</p>	<p>Mają dostęp do wizualizacji pokazujących dane demograficzne, o rynku pracy, pomocy społecznej i współpracy JST z podmiotami ekonomii społecznej.</p>

wizualizowane dane.			
Mają dostęp do tabel informujących o wartości wag używanych do obliczania wartości wskaźników i indeksów. Mogą drukować i kopiować wizualizowane dane.			
Część informacyjna - wsparcie PES	Mają dostęp do wszystkich działów z informacjami.	Mają dostęp do wszystkich działów z informacjami.	Mają dostęp do wszystkich działów z informacjami.
	Mogą zamieszczać i komentować informacje w dziale 'Ogłoszenia' i 'Wsparcie i współpraca'.	Mogą zamieszczać i komentować informacje w dziale 'Ogłoszenia' i 'Wsparcie i współpraca'.	
	Mogą komentować wpisy w dziale „Pomoc i FAQ”.	Mogą komentować wpisy w dziale „Pomoc i FAQ”.	
	Mogą drukować i kopiować zamieszczane informacje.	Mogą drukować i kopiować zamieszczane informacje.	

Poniżej zamieszczona została bliższa charakterystyka poszczególnych modułów narzędzia.

a) Kalkulator Kondycji PES

Kalkulator Kondycji PES nawiązuje do koncepcji benchmarkingu, czyli systematycznego procesu, w trakcie którego organizacja poszukuje najkorzystniejszych wzorów działalności przez porównanie z innymi organizacjami². W szczególności, chodzi o koncepcję benchmarkingu zorientowanego na efektywność (performance benchmarking), w którym wykorzystywane są wskaźniki umożliwiające charakterystykę stopnia, w jakim organizacja osiąga zakładane cele,

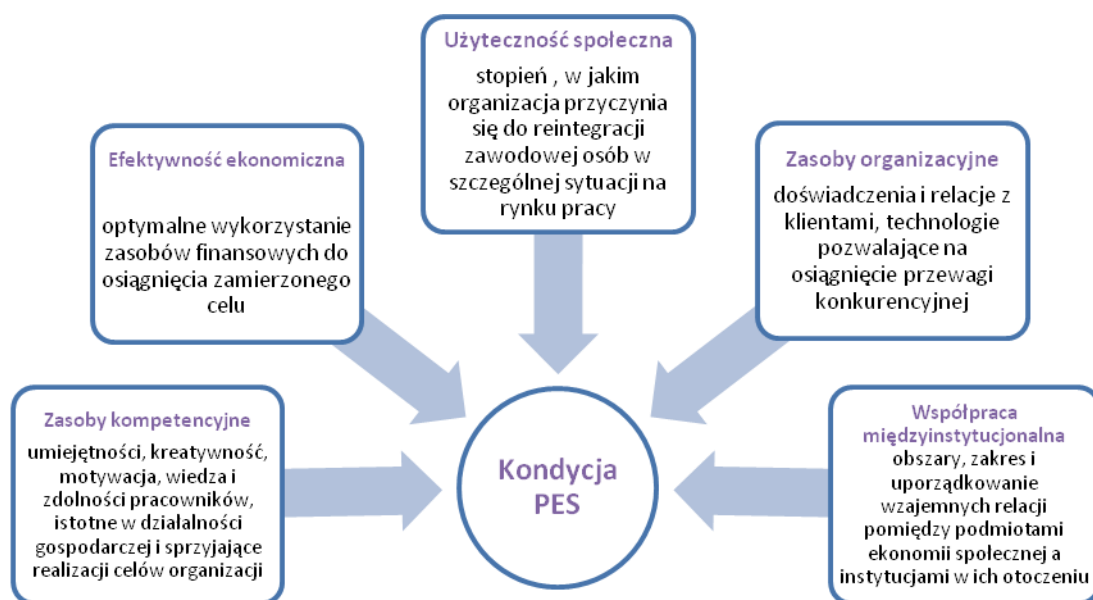
² por. J. M. Dochot "European benchmarking with the CAF", ROME 17-18th of November 2003 (http://www.eipa.eu/CAF/CAFUserEvents/CAF_Conf_01/Rome/docs/EuropeanBenchmarkingwithCAF.pps), P. Keehley I N. N. Abercrombie "Benchmarking in the public and nonprofit sector", Jossey-Bass 2008; E. Kaszubska „Benchmarking - nowoczesna metoda planowania strategicznego”, Parp 2012.

produktów będących efektem działalności i zasobów (zarówno ludzkich jak i kapitałowych) organizacji. Kalkulator kondycji PES zawiera zestaw wskaźników umożliwiających właśnie analizę benchmarkingową przedsiębiorstw ekonomii społecznej i prowadzenie jej w sposób systematyczny.

Kondycja PES może być porównywana z sytuacją innych PES w pięciu wymiarach:

- kondycji finansowej;
- współpracy międzyinstytucjonalnej;
- zasobów organizacyjnych;
- zasobów kompetencyjnych;
- użyteczności społecznej.

Wymiary kondycji PES

Każdy z wymiarów funkcjonowania organizacji jest opisywany przy pomocy wskaźników i indeksów. Listę wskaźników dla każdego z wymiarów kondycji PES przedstawia tabela.

Lista wskaźników dla każdego z wymiarów kondycji PES	
Efektywność ekonomiczna	<p>Wskaźnik rentowności aktywów</p> <p>Wskaźnik zadłużenia</p> <p>Marża brutto</p> <p>Struktura przychodów</p> <p>Procent przychodów spoza podmiotów publicznych w całości przychodów</p> <p>Procent kosztów operacyjnych w całości kosztów</p> <p>Wskaźnik rentowności podmiotu</p> <p>Jednostkowy koszt integracji zawodowej</p>
Współpraca międzyinstytucjonalna	<p>Liczba projektów realizowanych we współpracy</p> <p>Liczba podmiotów współrealizujących projekty</p> <p>Liczba podmiotów udzielających informacji ułatwiających prowadzenie działalności</p> <p>Liczba podmiotów konsultujących projekty</p>
Zasoby kompetencyjne	<p>Odsetek założycieli PES z wyższym wykształceniem</p> <p>Odsetek pracowników z wyższym wykształceniem</p> <p>Odsetek pracowników posiadających specjalizację</p> <p>Odsetek pracowników z co najmniej trzyletnim doświadczeniem zawodowym</p> <p>Liczba beneficjentów na jednego pracownika</p> <p>Inwestycje w kapitał ludzki</p>
Zasoby organizacyjne	<p>Posiadanie strony internetowej</p> <p>Częstość aktualizacji strony internetowej</p> <p>Publikacja sprawozdań na stronie internetowej</p> <p>Liczba spotkań członków</p> <p>Przynależność do organizacji parasolowej</p> <p>Modernizacja pomieszczeń</p>
Użyteczność społeczna	<p>Liczba zatrudnionych osób defaworyzowanych - dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> osób z doświadczeniem długotrwałego bezrobocia osób z doświadczeniem bezdomności rodziców samotnie wychowujących dzieci osób uzależnionych osób po opuszczeniu zakładu karnego uchodźców osób niepełnosprawnych osób chorych psychicznie <p>Liczba beneficjentów</p> <p>Liczba beneficjentów, którzy byli długotrwale bezrobotni</p> <p>Odsetek beneficjentów, którym udało się znaleźć zatrudnienie na rynku pracy - dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> osób z doświadczeniem długotrwałego bezrobocia osób z doświadczeniem bezdomności rodziców samotnie wychowujących dzieci osób uzależnionych

osób po opuszczeniu zakładu karnego
uchodźców
osób niepełnosprawnych
osób chorych psychicznie

Dane konieczne do obliczenia wskaźników zbierane są przy pomocy kwestionariusza dostępnego dla zalogowanych użytkowników, którzy wpisują je osobno dla kolejnych lat.

Na podstawie wskaźników obliczane są **wskaźniki pozycyjne**. Wartości wskaźników pozycyjnych składają się na **indeks** oceniający pojedynczy wymiar. Indeksy składają się na **indeks zbiorczy**, który jest miarą jakości całościowego funkcjonowania podmiotu ekonomii społecznej. Wszystkie dane konieczne do obliczania indeksów będą wprowadzane przez zarejestrowanych użytkowników - pracowników podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielni socjalnych, zakładów aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej, centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą).

Indeksy częściowe są wyliczane przez odpowiednie przeważenie grupy wskaźników. Wartość wskaźnika zostaje pomnożona przez przypisaną mu wagę, a zsumowanie uzyskanych liczb daje wartość indeksu częściowego. Im większa waga jest przypisana wskaźnikowi, tym większy jego wpływ na wartość indeksu częściowego. Użytkownik może wybrać, które wskaźniki będą bardziej wpływać na wartość indeksu. Jeżeli uzna, że któryś ze wskaźników jest mało informacyjny, może go wykluczyć z dalszych analiz, nadając mu zerową wagę. Może też dowolnie ustalić nacisk kładziony na aktualną wartość danej cechy i na jej zmiany w czasie.

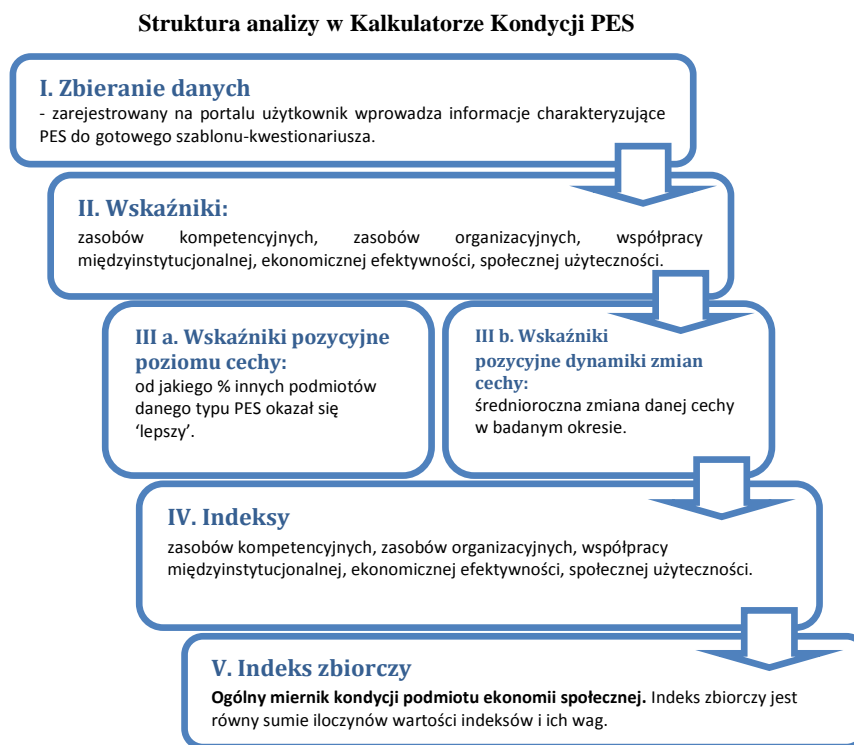
Indeks zbiorczy jest miarą ogólnej jakości funkcjonowania badanych podmiotów. Na indeks zbiorczy składa się pięć indeksów częściowych:

- Indeks efektywności ekonomicznej;
- Indeks współpracy międzyinstytucjonalnej;
- Indeks zasobów kompetencyjnych;
- Indeks zasobów organizacyjnych;
- Indeks użyteczności społecznej.

Indeks zbiorczy powstaje przez pomnożenie wartości indeksów częściowych przez przypisane im wagi, a następnie przez zsumowanie uzyskanych liczb. Im większa waga jest przypisana indeksowi częściowemu, tym większy jego wpływ na wartość indeksu zbiorczego. Jeśli

użytkownik w oparciu o swoje doświadczenie, wiedzę i intuicję uważa, że inne wagi byłyby lepsze, może je łatwo zmienić.

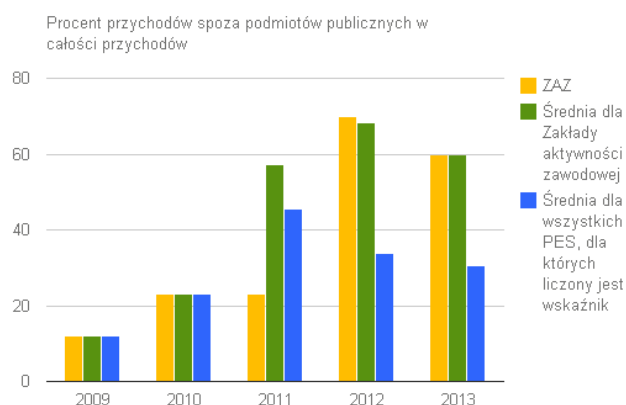
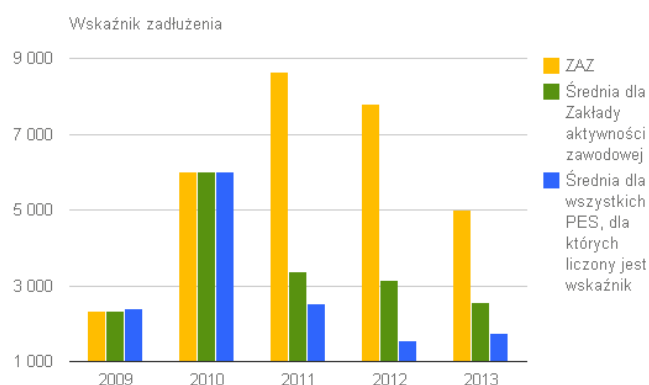
Logikę kalkulatora i sekwencję kolejnych, zautomatyzowanych kroków analizy kondycji PES przedstawia poniższy wykres.

Dane (wartości wskaźników i indeksów) są prezentowane w formie tabel i wykresów. Użytkownik ma możliwość wyboru podglądu danych tylko dla własnego PES (w formie tabeli, z możliwością wyboru roku, który obejmują dane) lub porównawczych - na tle uśrednionych wskaźników i indeksów dla tego samego typu PES (np. użytkownik ZAZ ma możliwość wglądu w uśrednione wskaźniki innych ZAZ) i dla wszystkich pozostałych PES, dla których liczony jest dany wskaźnik lub indeks. Poniższe obrazy przedstawiają przykładowe sposoby tabelarycznej i graficznej prezentacji danych.

Przykład graficznej prezentacji danych

Wskaźniki efektywności ekonomicznej

Przykład tabelarycznej prezentacji danych

Wskaźniki zasobów kompetencyjnych			
Odsetek pracowników z wyższym wykształceniem	Wskaźnik zostaje obliczony poprzez podzielenie liczby pracowników z wyższym wykształceniem przez całkowitą liczbę pracowników.	1,75	
Wskaźnik pozycyjny	aktualny	dynamiki zmian	
	50,00	50,00	
Odsetek pracowników posiadających specjalizację	Wskaźnik zostaje obliczony poprzez podzielenie liczby pracowników ze specjalizacją medyczną, psychologiczną lub pedagogiczną przez ogólną liczbę pracowników.	2,00	
Wskaźnik pozycyjny	aktualny	dynamiki zmian	
	50,00	50,00	

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

ROPS
Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej
Województwa Śląskiego

IPiSS
Instytut Pracy i Spraw Socjalnych

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Jak zaznaczono wcześniej, Kalkulator Kondycji PES jest narzędziem pomocnym w benchmarkingu. Należy zaznaczyć, że nie jest on rozumiany jako proste porównywanie sytuacji własnego przedsiębiorstwa z innymi, ale jako proces, w czasie którego organizacja doskonali i wypracowuje najkorzystniejsze dla siebie rozwiązania. Biorąc pod uwagę logikę tego procesu³, Kalkulator:

- wyznacza zestaw kompleksowych kryteriów (wymiary kondycji PES), w odniesieniu do których można formułować cele działania PES;
- dostarcza gotowych rozwiązań pomiarowych - wskaźników do diagnozy stopnia, w jakim organizacja realizuje zakładane cele i czynników składających się na 'sukces' (finansowy, w zakresie rozwoju zasobów ludzkich, w zakresie realizacji celów społecznych itd.); dzięki systemowi modyfikowanych przez użytkownika wag, analiza może być prowadzona z uwzględnieniem specyfiki każdego PES z osobna - może być zindywidualizowana;
- umożliwia porównanie (ze względu na wybrane, i uznane za istotne kryteria) sytuacji w przedsiębiorstwach tego samego typu;
- ułatwia (dzięki analizie dynamiki zmian) identyfikację najważniejszych czynników sukcesu w przedsiębiorstwach „wzorcowych” (dobre praktyki);
- ułatwia (dzięki bazie adresowej) kontakt z tymi organizacjami;
- pozwala na śledzenie zmian w kondycji przedsiębiorstw po ewentualnym wdrożeniu zmian.

Sposób i proponowane procedury korzystania z narzędzia, oraz procedury benchmarkingowe będą przedmiotem szkoleń prowadzonych dla użytkowników na początku etapu testowania; omówienie sposobów i procedur optymalnych znajdzie się także - po przetestowaniu narzędzia - w podręczniku użytkownika produktu.

b) Dane o strukturze i dynamice problemów społecznych JST

W części obsługiwanej przez JST portal udostępnia bazę integrującą podstawowe dane o JST, istotne z punktu widzenia planowania strategii współpracy z PES, oraz z punktu widzenia PES planujących własne strategie działania lub aplikujących o środki. Konsekwentnie, część portalu przeznaczona do edycji przez JST będzie powiązana z bazą corocznie aktualizowanych danych dotyczących powiatu. Dane wprowadzane do bazy przez zalogowanego użytkownika JST są prezentowane (na stronach dostępnych pozostałym użytkownikom) w formie tabel lub wykresów.

³ por. J. Kuczevska, „Europejska procedura benchmarkingu. Programy i działania”, PARP 2007.

Gromadzone dane obejmują informacje o:

- ludności powiatu lub gminy - standardowo gromadzone w ramach obowiązkowej sprawozdawczości JST i dostępne także w bazie danych lokalnych GUS;
- rynku pracy, w tym o dynamice bezrobocia rejestrowanego i kategoriach bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy - standardowo gromadzone w Powiatowych Urzędach Pracy;
- funkcjonowaniu pomocy społecznej i liczbie korzystających ze świadczeń - dane te są dostępne w corocznych sprawozdaniach Ośrodków Pomocy Społecznej;
- liczbie organizacji ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych zarejestrowanych i działających na terenie powiatu lub gminy;
- finansowej i merytorycznej współpracy JST z podmiotami ekonomii społecznej na terenie powiatu lub gminy.

Powyższe dane będą wpisywane przez pracowników JST na stronie internetowej za pośrednictwem ekranu przygotowanego do tego celu. Pracownicy JST będą wpisywać dane z lat 2009-2013. Pozwoli to na ocenę nie tylko aktualnego stanu problemów społecznych w gminie/powiecie, ale także dynamiki zmian w czasie.

Zarejestrowani użytkownicy mają możliwość wglądu w strukturę preferencji JST, co do pożądanых w lokalnym kontekście cech podmiotów ekonomii społecznej (a więc i pośrednio w strukturę hierarchii ważności rozmaitych problemów społecznych gminy lub powiatu). Chodzi w szczególności o wagi:

- przypisywane poszczególnym grupom defaworyzowanych na rynku pracy przy obliczaniu wskaźników użyteczności społecznej;
- wagi przypisywane wskaźnikom pozycyjnym (poziomu cechy i dynamiki zmian cechy) przy obliczaniu indeksów efektywności ekonomicznej, współpracy instytucjonalnej, zasobów kompetencyjnych, zasobów organizacyjnych i użyteczności społecznej PES;
- wagi przypisywane indeksom efektywności ekonomicznej, współpracy instytucjonalnej, zasobów kompetencyjnych, zasobów organizacyjnych i użyteczności społecznej PES przy obliczaniu zbiorczego indeksu kondycji podmiotów ekonomii społecznej.

Jawność wag służy zwiększeniu synergii między lokalną polityką społeczną a działalnością sektora ekonomii społecznej.

c) Część informacyjna - wsparcie PES

Biorąc pod uwagę to, że proponowane narzędzie ma służyć budowaniu współpracy między JST a PES, i w konsekwencji wzmocnieniu sektora ekonomii społecznej na poziomie lokalnym, portal zawiera także strony służące wymianie informacji między użytkownikami. Będą one pomocne nie tylko w obsłudze, bieżącym wykorzystaniu i analizach danych Kalkulatora i danych o sytuacji społecznej w powiecie/gminie, ale mogą być również przydatne w planowaniu działalności podmiotów ekonomii społecznej, poszukiwaniu źródeł finansowania i partnerów itp. Konsekwentnie, portal będzie zawierał także dostępne dla wszystkich użytkowników strony statyczne:

- bazę danych adresowych podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie powiatu/gminy w podziale wg formy prawnej;
- listę adresową instytucji samorządowych na terenie powiatu/gminy, listę OWES i innych instytucji wsparcia ekonomii społecznej w regionie i kraju;
- odnośniki do aktów prawnych i regulacji dot. sektora ekonomii społecznej i współpracy z JST;
- odnośniki do powiatowych strategii - np. rozwiązywania problemów społecznych, wspierania ekonomii społecznej, uchwał budżetowych etc.;
- giełdę informacji - ogłoszenia instytucji samorządowych o wspieraniu PES, powierzaniu realizacji zadań publicznych, zamówieniach publicznych itp., odnośniki do stron BIP ze szczegółami zamówień, ogłoszenia i informacje JST o planowanych formach współpracy merytorycznej z podmiotami ekonomii społecznej;
- ogłoszenia o szkoleniach, warsztatach, aktualnych tekstach, książkach etc.;
- odnośniki do stron i portali prowadzonych przez instytucje wsparcia ekonomii społecznej.

II. Problem, na który odpowiada innowacja

Podstawowym problemem, na który odpowiada produkt jest słabość sektora ekonomii społecznej przejawiająca się niestabilnością działania przedsiębiorstw i nierównomiernym ich ułożeniem w strukturze administracyjnej woj. śląskiego (więcej PES funkcjonuje w miastach, niż w gminach wiejskich). Problem podstawowy ma swoje źródła w deficytach samych PES, jednostek administracji samorządowej, której zadaniem jest wspieranie sektora ekonomii społecznej oraz w ograniczeniach mechanizmów współpracy międzysektorowej.

Do słabości PES (zidentyfikowanych w czasie badań przeprowadzonych podczas pierwszego etapu projektu), w których ograniczeniu pomaga wypracowany produkt, należą przede wszystkim niestabilna sytuacja finansowa związana z dynamiką sytuacji na rynku pracy i brakiem ‘usiecznienia’ (chodzi nam tutaj tak o kooperantów, wymianę informacji z potencjalnymi sponsorami, jak i o wymianę doświadczeń z innymi PES). Paradoksalnie, osoby zarządzające mają ograniczoną wiedzę, co do sposobu gospodarowania właściwego ekonomii społecznej i - do pewnego stopnia i ze względu na realizację celów społecznych - odrębnego od sektora przedsiębiorstw ‘rynkowych’.

Problemy PES związane z zarządzaniem jednostkami to:

- brak umiejętności związanych z dostosowaniem profilu nowozakładanych i już działających PES do faktycznego popytu na dobra i usługi, oraz wyszukiwaniem nisz rynkowych;
- nieuwzględnianie - w czasie określania profilu działalności - analiz struktury lokalnych problemów, co przekłada się zarówno na możliwości współpracy między PES i JST, jak i na realizację istotnych lokalnie celów społecznych;
- nieobecność planowania strategicznego w PES - widoczną choćby w rozbieżnościach między dokumentami określającymi misję, cele i strategię organizacji, lub wręcz braku takich dokumentów;
- deficyty umiejętności planowania ekonomicznego, co widać w niedostatkach lub braku analizy efektywności prowadzonej działalności gospodarczej, nieznajomość mechanizmów konkurencji rynkowej właściwych dla PES;
- brak wiedzy, co do możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków i umiejętności aplikowania o nie, nieznajomość podstawowych aktów prawnych regulujących możliwości pozyskiwania środków (np. specyfiki kontraktowania);
- nieumiejętność uwiarygodniania tak ekonomicznej efektywności, jak i społecznej użyteczności w relacjach z potencjalnymi kooperantami, co jest związane przede wszystkim z brakiem narzędzi ułatwiających analizę w obu wymienionych zakresach.

Problemem po stronie administracji samorządowej jest przede wszystkim brak rzetelnych i aktualnych informacji o strukturze sektora ekonomii społecznej. Pracownicy lokalnych urzędów pracy czy ośrodków pomocy społecznej nie dysponują np. aktualizowaną na bieżąco bazą danych o PES, które potencjalnie mogłyby podjąć współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych lub które mogłyby być adresatem ofert w ramach zamówień publicznych. Deficyty

informacyjne dotyczą także oferty poszczególnych PES, specyfiki ich profilu działalności, zasobów (zarówno materialnych, jak i ludzkich), potrzeb rozwojowych i potencjału - co przekłada się na problemy z identyfikacją potencjalnych kooperantów w realizacji zadań publicznych.

W wyniku braku zobiektywizowanych kryteriów oceny skuteczności PES występują problemy z identyfikacją jednostek wzorcowych - dobrych praktyk. W czasie analiz podczas pierwszego etapu projektu ujawnił się również deficyt w zakresie ogólnej wiedzy o specyfice sektora ekonomii społecznej i właściwych dla tego sektora, określonych stosownymi przepisami możliwościach wsparcia (np. jeśli idzie o stosowanie tzw. klauzul społecznych). JST nie dysponują także danymi pozwalającymi na racjonalną i odwołującą się do obiektywnych wskaźników diagnozę sytuacji pojedynczych PES (czyli potencjalnych kooperantów), ani narzędziami pozwalającymi gromadzić takie dane; deficyt ten przekłada się np. na intuicyjność formułowania kryteriów przetargów i zamówień publicznych, formułowania założeń strategii współpracy i wzmocnienia sektora ekonomii społecznej, oraz na ograniczenia racjonalności decyzji alokacyjnych w obszarze ekonomii społecznej.

Jeśli idzie o mechanizmy współpracy, to problemem jest niedostatek rozwiązań ułatwiających przepływ informacji o jej możliwościach i potencjalnym zakresie między PES i JST, brak ustalonych lub niejasne zasady kryteriów współpracy. Deficyt dotyczy także lokalnych diagnoz, które z reguły nie biorą pod uwagę popytu na usługi PES, ani faktycznej podaży takich usług. W wywiadach przeprowadzanych podczas pierwszego etapu projektu pojawiały się także opinie sugerujące ograniczone włączanie przedstawicieli sektora ekonomii społecznej w kształtowanie założeń lokalnej polityki społecznej i nieuwzględnianie ich postulatów - czyli na ograniczenia merytorycznej współpracy między PES i JST.

Produkt przyczyni się do rozwiązania istniejących problemów z nawiązywaniem i kształtowaniem współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego a podmiotami ekonomii społecznej, integracją sektora ekonomii społecznej i działalności PES w ramach lokalnej polityki społecznej, oraz trwałością i stabilnością funkcjonowania PES związaną z ich efektywnością społeczną i ekonomiczną. W Polsce brakuje obecnie takiego narzędzia, które - szczególnie dzięki wykorzystaniu benchmarkingu i ułatwieniu identyfikacji dobrych praktyk pozwalałoby jednocześnie na rozwój poszczególnych PES, jak i sprawniejszą dystrybucję środków i planowanie regionalnej polityki SES. Wdrożenie wypracowanego w ramach projektu narzędzia

analityczno-diagnostycznego umożliwi planowanie rozwoju i strategii PES oraz trafniejszą dystrybucję środków dopasowaną do rzeczywistych potrzeb sektora i indywidualnych PES.

W porównaniu do istniejących rozwiązań i narzędzi diagnostycznych, opartych przede wszystkim na koncepcji społecznej wartości dodanej, które koncentrują się na analizie efektywności w pojedynczych PES, Kalkulator Kondycji PES:

- kładzie nacisk na racjonalizację współpracy między PES i JST; inne narzędzia i oprogramowania koncentrują się nie na współpracy, a na analizie sytuacji ekonomicznej lub użyteczności społecznej pojedynczych PES i do indywidualnych PES są też skierowane; pozwala na analizy ułatwiające zarówno planowanie działalności sektora ekonomii społecznej, jak i pojedynczych PES;
- uwzględnia wewnętrzne zróżnicowanie sektora ekonomii społecznej; zestawy wskaźników i indeksy (konsekwentnie - także analizy, jakie dzięki nim można przeprowadzić) są dopasowane do specyfiki różnych typów PES;
- pozwala na kompleksową analizę kondycji PES w pięciu wymiarach i przy użyciu pięciu zestawów wskaźników: kondycji ekonomicznej, współpracy międzyinstytucjonalnej, zasobów organizacyjnych, kompetencyjnych i użyteczności społecznej;
- osadza analizę kondycji i użyteczności PES w kontekście lokalnych problemów społecznych i lokalnych strategii rozwiązywania problemów, pozwala na analizę i usprawnianie działania PES w zależności od struktury preferencji, co do znaczenia i wagi poszczególnych kwestii społecznych na poziomie lokalnym. Żadne z istniejących narzędzi analitycznych (opartych choćby na koncepcji społecznej wartości dodanej ekonomii społecznej) nie umożliwia równie daleko idącej adaptacji pomiaru do potrzeb JST i społeczności lokalnych;
- jest elastyczny: użytkownicy mogą ustalać pożądane wartości wag analitycznych dla poszczególnych wskaźników i indeksów pomiarowych stosownie do instytucjonalnych preferencji i sytuacji na terenie JST;
- stanowi spójną platformę analityczno-informacyjną wspierającą kooperację między podmiotami sektora ekonomii społecznej a JST wykraczającą poza dotychczasową praktykę skoncentrowaną na wymogach formalno-prawnych.

Produkt oferuje użyteczność i sprzyja realizacji zadań wpisujących się w priorytety POKL w zakresie wsparcia i rozwoju ekonomii społecznej. Sprzyja także realizacji wojewódzkich (i - szerzej - lokalnych) strategii rozwoju ekonomii społecznej.

Produkt jest rozwiązaniem ekonomicznym - Kalkulator Kondycji PES jest w założeniu intuicyjny w obsłudze, a jego używanie nie wymaga szczególnych nakładów - wystarczy komputer z dostępem do Internetu. Także gromadzenie danych koniecznych do analiz nie wiąże się z dodatkowymi kosztami - wszystkie gromadzone dane (zarówno w PES, jak i w JST) konieczne do wyliczania wskaźników i indeksów są przez organizacje gromadzone w ramach obowiązkowej sprawozdawczości. Koszt obsługi produktu po stronie użytkownika wpisuje się w koszty stałe funkcjonowania przedsiębiorstw. Jedyny przewidywany koszt jest związany z obsługą portalu na serwerze JST.

III. Użytkownicy, którzy mogą zastosować innowację

Użytkownikami produktu będą urzędnicy administracji samorządowej (PUP, OPS, urzędy gmin i powiatów, ROPS, WUP i UM), pracownicy i menedżerowie podmiotów ekonomii społecznej oraz pracownicy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) i Centrów Ekonomii Społecznej (CES). Na etapie testowania będą to pracownicy łącznie 17 podmiotów: 12 PES, 2 Ośrodków Pomocy Społecznej, 2 Urzędów Pracy i 1 OWES. Docelowo produkt zostanie rozdyskrebowany między PES województwa śląskiego (dostępne statystyki mają szacunkowy charakter; wiemy jednak, że na terenie województwa zarejestrowanych jest 80 spółdzielni pracy, 18 spółdzielni inwalidów i niewidomych, 53 spółdzielnie socjalne, 53 warsztaty terapii zajęciowej, 11 zakładów aktywności zawodowej, 21 klubów integracji społecznej oraz 7 centrów integracji społecznej). Produkt otrzymają także wszystkie ośrodki pomocy społecznej (w woj. śląskim 167) oraz powiatowe urzędy pracy (w woj. śląskim 36) ze względu na ich instytucjonalne znaczenie dla rozwoju sektora ekonomii społecznej.

Na terenie kraju produkt otrzymają wojewódzkie urzędy pracy, regionalne ośrodki polityki społecznej i urzędy marszałkowskie m.in. w celu dystrybucji między zainteresowane jednostki samorządu terytorialnego i OWES.

Korzyści z zastosowania produktu, dla poszczególnych kategorii odbiorców:

- w przypadku PES:

- wzrost wiedzy pracowników o warunkach funkcjonowania PES w gospodarce rynkowej i ich potencjale rozwojowym;
- podniesienie kwalifikacji pracowników w zakresie tworzenia strategii i planowania rozwoju przedsiębiorstw;

- wzmocnienie umiejętności analizy czynników sprzyjających stabilności i trwałości przedsiębiorstw - w tym dotyczących popytu na dobra i usługi;
- wzmocnienie umiejętności związanych z uwiarygodnianiem ekonomicznej efektywności i społecznej użyteczności w kontaktach z potencjalnymi kooperantami lub sponsorami;
- podniesienie umiejętności w zakresie aplikowania o środki i wsparcie publiczne;
- ułatwienie gromadzenia informacji o możliwościach współpracy i pozyskiwania środków.

- w przypadku JST (urzędy gmin i powiatów, OPS, UP, ROPS, UM):

- podniesienie umiejętności analitycznych pracowników w zakresie identyfikacji silnych i słabych stron sektora ekonomii społecznej i indywidualnych przedsiębiorstw;
- ułatwienie gromadzenia informacji o strukturze sektora ekonomii społecznej na terenie JST;
- dostarczenie podstaw do racjonalnej analizy kondycji PES i - docelowo - usprawnienie procesu kreowania polityki wsparcia sektora ekonomii społecznej;
- racjonalizacja procesu podejmowania decyzji alokacyjnych w zakresie wsparcia i współpracy z sektorem ekonomii społecznej (np. jeśli idzie o przebieg przetargów czy zamówień zawierających tzw. klauzule społeczne);
- usprawnienie komunikacji z PES i budowa zaufania między sektorami - dzięki efektywniejszej realizacji zasady transparentności;
- ułatwienie w zakresie identyfikacji i rozpowszechniania dobrych praktyk ekonomii społecznej;
- ułatwienie integracji strategii polityki społecznej i strategii wsparcia sektora ekonomii społecznej.

Powyższe korzyści mają przełożyć się na stabilizację przedsiębiorstw ekonomii społecznej na lokalnych rynkach pracy i - w dalszej kolejności - na sprawniejszą integrację społeczną i zawodową osób będących podopiecznymi lub pracownikami spółdzielni socjalnych, CIS, KIS, ZAZ, WTZ czy NGO prowadzących działalność gospodarczą.

Portal i informacje w nim zawarte są dostępne dla wszystkich - np. dla mieszkańców gmin i powiatów, co sprzyja transparentności tak sektora ekonomii społecznej, jak i decyzji administracyjnych.

IV. Działania/ nakłady/ zmiany konieczne do zastosowania/ wdrożenia innowacji

Produkt jest rozwiązaniem ekonomicznym: dostęp do niego związany jest jedynie z kosztami związanymi z zapewnieniem komputera z dostępem do Internetu dla zainteresowanych jednostek. Jest także intuicyjny i prosty w obsłudze.

Materiały niezbędne do zaimplementowania narzędzia zostaną udostępnione na portalu www. Ponadto planuje się rozdystrybuowanie podręcznika narzędzia pomiaru efektywności PES wraz z CD (koszty łączne - 37 500 zł). Niezwykle istotnym elementem będzie wyposażenie potencjalnych użytkowników w umiejętność obsługi narzędzia. Będzie to możliwe dzięki instrukcji obsługi narzędzia (dostępnej na stronie www). Ponadto w fazie upowszechniania i włączania do głównego nurtu zaplanowane zostały również szkolenia:

- 4 seminaria szkoleniowe (koszt organizacji: 12 000 zł),
- 16 szkoleń dla przyszłych użytkowników i odbiorców narzędzia (koszt organizacji: 134 400 zł, w tym: organizacja szkolenia - 96 000 zł, wynagrodzenie trenerów - 38 400 zł).

Obsługa narzędzia wiąże się z delegacją uprawnień do zarządzania stroną, nie powinna być jednak związana z kosztami osobowymi. Ewentualne wystąpienie takich kosztów będzie przedmiotem testowania produktu. Nie jest potrzebna zgoda instytucji trzecich, ani nie występuje konieczność wprowadzania zmian prawnych, aby wdrożyć innowację.

V. Dostępność produktu finalnego dla przyszłych użytkowników

Podręcznik zawierający m.in. instrukcję stosowania narzędzia zostanie przygotowany w wersji drukowanej oraz elektronicznej (płyta CD). Osadzenie kalkulatora na portalu www i transfer wszelkich danych przez internet sprawia, iż dostęp do niego będzie powszechny i bezpłatny.

VI. Zmiany w zakresie strategii upowszechniania

Nie dotyczy - zgodnie z instrukcją (załącznik 14) dotyczy prac nad ostateczną wersją produktu finalnego.

VII. Zmiany w zakresie strategii włączania do głównego nurtu polityki

Nie dotyczy - zgodnie z instrukcją (załącznik 14) dotyczy prac nad ostateczną wersją produktu finalnego.

VIII. Załączniki

Załącznik nr 1 Instrukcja użytkowania narzędzia analityczno-diagnostycznego służącego do oceny i benchmarkingu podmiotów ekonomii społecznej oraz obsługi portalu internetowego <http://pes.bacom.pl>

Załącznik nr 2 Metodologia Kalkulatora Kondycji PES

Załącznik nr 3 Graficzna prezentacja produktu finalnego

Załącznik nr 4 Program seminarium szkoleniowego